

ਐਮ. ਐਮ. ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਈ. ਪੀ. ਐਸ., ਜੇ. ਜੇ.

ਓਮਬੀਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ

CWP ਨੰਬਰ 3389/2007 ਦਾ CAT

26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2011

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ, 14, 16 ਅਤੇ 226—ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਰਾਜ ਸੇਵਾ (ਕਲਾਸ-ਇਲ) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯਮ, 1963—S.15— ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1970—ਆਰ.ਆਈ., ਜੇ. ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1948— ਆਰਐਲ 10—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨਾ—ਬਹਾਲੀ— ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਹੋਏ—ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਇਕ ਵਾਰ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਘਾਟ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮਿਤੀ 29 ਸਤੰਬਰ, 2004। ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਫਸਰ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ/ਰਿਵੀਸੀਸ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪਰਾ 10)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ।

ਵਿਕਾਸ ਕੁੱਕਰੀਆ, **ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।**

ਐਮ.ਐਮ.ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

(1) ਅਸਫਲ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬੈਂਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 13 ਦਸੰਬਰ, 2006 (ਪੀ-8) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 29 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ (ਪੀ-5) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 4 ਮਾਰਚ, 2005 (ਪੀ-6) ਅਤੇ 9 ਨਵੰਬਰ, 2005 (ਪੀ-7) ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ. ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2004 (ਪੀ-3) ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14,16 ਅਤੇ 311 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(2) ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਬੁਡੈਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 28 ਅਗਸਤ, 2000 ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਥਾਣਾ ਮੋਰਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 124-ਏ ਅਤੇ 153-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 73 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏਆਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਕਸ ਨੰਬਰ 0044-1162731588 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫੈਕਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ “**ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ**” (ਪੀ-1) ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਰੂਪਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- **ਮਿਤੀ** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ 1 ਫਰਵਰੀ, 2002 (ਪੀ-2)।

(3) 2 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 5 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜ ਸੇਵਾ (ਕਲਾਸ-ਇਲ) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯਮ, 1963 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, '1963 ਦੇ ਨਿਯਮ') ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, '1970 ਦੇ ਨਿਯਮ') ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1948 ਦੇ ਨਿਯਮ 10 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, '1948 ਦੇ ਨਿਯਮ')। ਨਿਯਮਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(4) 31 ਮਾਰਚ, 2004 ਨੂੰ, ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ-ਕਮ-ਜਾਂਚ ਅਫਸਰ, ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ (ਪੀ-3)। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਮਿਤੀ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 (ਪੀ-4) ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧੀਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲਾਂ-ਕਮ-ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਮਾਡਲ ਜੇਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ 1948 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ 29 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ (P-5) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। 29 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 ਮਾਰਚ, 2005 ਅਤੇ 9 ਨਵੰਬਰ, 2005 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਪੀ-6 ਅਤੇ ਪੀ-7 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਚੈਲੇਂਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 13 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਹੁਕਮ *ਰਾਹੀਂ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ*, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰ ਆਮ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ 1963 ਦੇ ਕੰਡਕਟ ਰੂਲਜ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ, 1970 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

“6ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਅਨੁਸੂਚੀ A-1 ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ A-3 'ਤੇ ਆਰਡਰ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ. ਰਾਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਏ-3 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ

ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗੀ 11, ਜੇਲ-ਕਮ-ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਧੀਕ ਆਈਜੀ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ DS ਰਾਣਾ asaPW ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

(6) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਐਡਵੋਕੇਟ/ਲੀਗਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਭਾਰਤ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਕਾਮਗਾਰ ਯੂਨੀਅਨ, (ਐਲ) ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸਿਪਲਾ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਰਿਪੁਦਮਨ ਭਨੋਟ, (2)** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਖੁਦ ਹੀ ਹੋਰ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(7) ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(iv) ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(vii) ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਉਸਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਏ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਮੂਰਤੀ, (3)** ਪੀਵੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਸਾਸਤਰੀ **ਬਨਾਮ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ, (4)** ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ **ਬਨਾਮ ਬਾਵਸੀਅੱਪਨ (5)** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।) .

- (1) (1999) 1 SCC 626
- (2) 1999(2)SLR 727
- (3) (1995) 1 SCC 332
- (4) (1993) 1 SCC 419
- (5) (1996)2 SCC 145

(8) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ

ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, **ਗਲਤ ਹੈ।** ਜਾਂ ਉਲਟ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪਰਮਾ ਨੰਦ, (6)** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ; **ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸਮਰੋਦਰ ਕਿਸ਼ੋਰ ਐਂਡੋ, (7); ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਜੀ ਗਨਯੁਥਮ, (8)**।

(9) ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ 29 ਸਤੰਬਰ, 2004 (ਪੀ-5) ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਹ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨਕੁਆਰੀ ਅਫਸਰ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲ/ਰਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ **ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਦਿਨਕਰ ਪੁੰਡੇ (9)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

(10) ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ (6) (1989) 2 SCC 177 (7) (1994) 2 SCC 537 (8) (1997) 7 SCC463

(9) (2006)7 SCC 212

ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨੋਇਡਾ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨੋਇਡਾ, (10), ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਇਡਾ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੰਗਠਨ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ, (11); ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਰਵੇਸ਼ ਬੇਰੀ, (12) ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ। ਬਨਾਮ ਮਨਸਾਰਾਮ ਨੈਣੇਵਾਲ, (13)। ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ, ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਸਿਧਾਣਾ, (14) ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਐੱਮ. ਪਾਲ ਐੱਥਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (15) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਸਨ ਜੋ ਇਨੋ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਨ ਕਿ ਲੰਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬਿਨੈਕਾਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ

(10) 2007(2)ਆਰਐਸਜੇ 504

(11) (2004) 7 SCC 442

(12) (2005) 10 SCC 471

(13) (2006) 6 SCC 366

OMBIR SINGH v. UNION OF INDIA AND ANOTHERS
(*M.M. Kumar, J.*)

59
1

- (14) (1997)4 SCC 385
- (15) (1999)2 SCT 660

ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ **ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (16)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਐਮ.ਐਮ. ਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਮੈਂਬਰ ਸਨ) ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਵਿਲ ਅਪੀਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 242 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। **ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (VI) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (17)** ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 242 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"242. ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ (i) ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, (ii) ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ (iii) ਇਹ ਇੰਨਾ ਬੇਤਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ

ਸੀ।" (ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(16) 2007 (1) RSJ 45

(17) (2006) 2 SCC 1

12)) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਓਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (18)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ "**ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ**" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਪਿਕਚਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬਨਾਮ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (19) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 26 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਪੈਰਾ 71 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ:-

"26. ਲਾਰਡ ਗ੍ਰੀਨ ਨੇ 1948 ਵਿੱਚ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਕੇਸ, (1947) 2 ਆਲ ER 680 (CA) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਰਥਾਤ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1983 ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਡਿਪ ਲਾਕ ਇਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਮੰਤਰੀ, (1983) 1 AC 768, (ਜਿਸ ਨੂੰ GCHQ ਕੇਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਇੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ **ਜਿਵੇਂ ਕਿ**, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ' ਇੱਕ 'ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ' ਸੀ।

XXX XXX XXX XXX XXX

XXX XXX XXX XXX XXX

71) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਮਨਮਾਨੇ" ਵਜੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਵੈਡਨਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਲਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੰਦਰਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

(18) (2001) 2 SCC 386

(19) (1947)2 ਆਲਇੰਗਲੈਂਡ ਰਿਪੋਰਟਸ 680

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੇਡਨੋਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਤਿ ਜਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ”

(13) **ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (VI) (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖਿਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਪੈਰਾ 242 ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ* ਨੇ ਵੇਡਨੋਸਬਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

(14) **ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੈਡਨੋਸਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਅਪੀਲੀ ਅਤੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

OMBIR SINGH v.' UNION OF INDIA AND
ANOTHERS
(*M.M. Kumar, J.*)

601

ਡੇਲਮਿਨ